

Toimetuse ja talituse TALLINNAS, Pagari uul. nr. 1 Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.	SÕDUR SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.	Tellimise hind kättesaamiseks: Iga 10 numbriga eest 5 marka. Kuulutuste ja teadaannete hind: Iga korpusrea eest 50 penni.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigil postiasutused ja era-raamatukauplused.		

Nr 40

Laupäeval, 20. detsembril 1919.

I. aastakäik.

Siisukord.

Ametlik osa:

1. Ülendused.
2. Väljawõtted sõjawägede ülemjuhataja päewakäskudest.
3. Merewäe ametite ja nende wastawate auhauade nimed.
4. Rahwawäelaste perekondade toetamise seadus.

Üleüldine osa:

1. Kaotused sõjas enne ja nüüd.
2. Siisukord meie wäerindadel.
3. Lubendorffi sõjamälestused.
4. Segateated.
5. Toimetusele tulnud kirjad.
6. Kuulutused.

Ametlik osa.

Ülendused.

Väljawõtted käskudest Wabariigil sõjawägedele.

Nr. 262.

Tallinnas, 9. detsembril 1919. a.

Allpool tähendub 6-da jalawäe polgu rahwawäelased ülenidatuse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjateks:

Weltweebel Wiktor Libe, wanusega 1-st augustist 1919. a.

Wan. al. ohw. Johan Reiland, wanusega 1-st juulist 1919. a.

Wan. al. ohw. Anton Wites, wanusega 1-st augustist 1919. a.

Sunkur Johannes Riilas, wanusega 24-st jaanuarist 1919. a.

1-se jalawäe polgu reamees Nikolai Kreisman ülenidatuse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjateks, 28-st nowembrist s. a. arwates.

Kuperjanowi partiisanide bataljoni weltweebel Walter Kraaw ülenidatuse ohwitseri asetäitjateks ja

Järgmine „Sõduri“ nr. ilmub peale pühi.

nimetatse sellesama bataljoni sibe komando ülema kohusetäitjateks, 15-st septembrist s. a. arwates.

Nr. 263.

Tallinnas, 10. detsembril 1919.

1-se jalawäe polgu ülema abi alamkapten Oskar Pa Jusson ülenidatuse kapteniks, wanusega 8-st augustist 1919. a.

Allpool tähendub 3-da jalawäe polgu ohwitserid ülenidatuse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Joonas Loot, wanusega 11-st märtsist 1919. a.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Jaan Siit, wanusega 25-st aprillist 1919. a.

Lipnikust — alamleitnandiks:

1. Aleksander Eijen, wanusega 29-st detsembrist 1918. a.

Allpool tähendub 9-da jalawäe polgu ohwitserid ülenidatuse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. August Käsekaup, wanusega 10-st augustist 1919. a.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Karl Kull, wanusega 1-st septembrist 1919. a.

Allpool tähendub 4-da jalawäe polgu ohwitserid ülenidatuse:

Lipnikudest — alamleitnantideks:

1. Hans Wirrit, wanusega 1-st jaan. 1919. a.

2. Rudolf Rusi, " 18-st weebr. 1919. a.

3. Alfred Siid, " 17-st juun. 1919. a.

4. Johannes Tam, " 26-st juunist 1919. a.

Allpool tähendub 5-da jalawäe polgu ohwitserid ülenidatuse:

Lipnikudest — alamleitnantideks:

1. Woldemar Riiken, wan. 24-st jaan. 1919. a.

2. Leonhord Dessjo, " 26-st mär. 1919. a.

3. Erich Dehren, " 30-st mär. 1919. a.

4. August Martinson, " 15-st april. 1919. a.

5. Ernst Altmann, " 28-st juun. 1919. a.

Nr. 270.

Tallinnas, 12. detsembril 1919.

§ 1. 3-da diviisi tagamara bataljonist leitnant Albert Lapmann ülendatse alamkapteniks, wanusega 7-st augustist 1919. a.

§ 2. Kindralstaabi Walitsuse operatiiv osakonna ülem leitnant Ewald Pajos ülendatse alamkapteniks, wanusega 10-st detsembrist 1919.

§ 3. 1-sest Piiriwalwe bataljonist alamleitnant Aleksander Raubjepp ülendatse leitmandiks, wanusega 12-st aprillist 1919. a.

§ 4. 2-sest Kindluse raskte suurtüüväe diviisijonist alamleitnant Daniel Uustalo ülendatse leitmandiks, wanusega 13-st augustist 1919. a.

§ 5. Laitaroopalise soomusrongi nr. 5 pealt lipnik Nikolai Miller ülendatse alamleitmandiks, wanusega 14-st maist 1919. a.

§ 6. Laitaroopalise soomusrongi nr. 2 pealt lipnik Johan Rääl ülendatse alamleitmandiks, wanusega 21-st maist 1919. a.

§ 7. Wabariigi Raitse-Liidust lipnik Rudolf Jus ülendatse alamleitmandiks, wanusega 14-st juunist 1919. a.

Nr. 272.

Tallinnas, 14. detsembril 1919.

Merejõudude juhataja kohustetäitja wanem leitnant Johannes Herm ülendatse asetäitjaks. Wanuselles aukraadis lugeda tulewikus 30-st juulist 1920.

Nr. 273.

Tallinnas, 12. detsembril 1919.

§ 14. Laitaroopaliste soomusrongide starbist ohwitseri asetäitja Woldemar Saruo kinnitatse lipniku auastes, 3-st augustist j. a. arwates.

§ 15. 2-se kindluse raskte suurtüüväe diviisijoni 3-da batarei ohwitseri asetäitja Heinrich Stunde kinnitatse lipniku auastes, wanusega 5-st oktoobrist j. a. arwates.

§ 16. Laitaroopalise soomusrongi nr. 6 weltweebel Aleksander Tart ülendatse ohwitseri asetäitjaks, 28-st juunist j. a. arwates.

Sõjawägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Wäljawõttes Sõjawägede Ülemjuhataja päewaläskludest.**Nr. 832-a.**

Tallinnas, 8. detsembril 1919.

Luban diviisi ülematel erakorralistel juhtumistel määrata tasu sõjasaagi eest oma heaksnagemise järele, kui sõjasaal on loadud erakorralistel luuramise läitudel, aga mitte üleüldise operatsioonil tagajärjel.

Selleks läsen niisugustel korradel wäeosade ülemate poolt nimetatud komisjonide läbi, Sõjawäe kontrolli esitajate juuresolekul, sõjasaal ära hinnata, wõstu wõtta ja wäeosade warustuse raamatutesse sisse kanda, sellist igakord atti tehes, misugune diviisi ülmale kinnitamiseks ja luuramiseläigust osawõtjatele tasu määramiseks ette panna. Tasu summa suurus ei tohi kõrgem olla kui sõjasaagi wäärtus.

Wastawad eelsummad tasu wäljamaksimiseks tulewad nõuda sõjawäe Warustuse Walitsuselt.

Nr. 861.

Tallinnas, 15. detsembril 1919.

1. Diinil olematele sõjawäelastele, kes peale palga weel frondi päewaraha saamad, ja kõikides haigemajades rawitsemisel olematele sõjawäelastele läsen peale harilise toidunormi wälja anda:

1-sel Sõulupühäl:

 $\frac{1}{2}$ naela kuitatud puuwilja, $\frac{1}{2}$ naela saia,

36 sol. loomaliha konserve,

6 sol. suhkur.

2-sel Sõulupühäl:

36 sol. spekti.

Uue aasta päewal (1. jaanuaril):

 $\frac{1}{2}$ naela saia,

36 sol. loomaliha konserve,

6 sol. suhkur,

3 inimese peale üks purk (1 Inglise nael) kondenseeritud piima.

2. Kõigile sõjawäelastele, kes seljatagustes asutustes teenivad ja frondi päewaraha ei saa, anda 1-sel jõulupühäl ja Uue aasta päewal $\frac{1}{2}$ naela saia.

Sõjawägede Ülemjuhataja:

Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Merewäe ametite ja nendele wastawate aukraadide nimefiri.

(Lisa Sõjawägede Ülemjuhataja päewaläsku nr. 803 juure 2. detsembrist 1919 a.)

- 2) Merejõudude juhataja aseadmiral Märkus punktile nr. 2: Ajutise Walitsuse otsuse järele 25. weebruari 1919. on admiral aukraadi ülendamise wõim ainult Wabariigi Walitsusel.
- 3) Merejõudude juhataja staabi ülem, Läänemere laewastiku diviisijoni ülem, Meretindluste ülem, Merewäe walitsuste ja ametite ülemad kapten.
- 4) Laewastiku wanem insener-mehaanik, wanem nawiigijoni ohwitser, wanem suurtüüiohwitser, wanem miiniohwitser, wanem radio-ohwitser, 3-da järgu laewade diviisijoni ülem, 2-je järgu laewa komander, Meretindluste ülema abi, 2-je järgu laewa wanem insener-mehaanik, Merewäe ametite ülemate abid, Merewäe walitsuste ja ametite osakondade ülemad, Raitsaare ja Wegna saare Komandant, Mere obserwatooriumi juhataja, Merewäe eipassi komander, Südrografi walitsuse astronom-geodeesist, Merewäe kohtu uuriija ja juriskonsult, Mere obserwatooriumi fünoprit, Tallinna sadama tehaste ülema abid, tehaste juhataja ja pea insener asetäit.
- 5) Batarei komander, Walitsuste osakondade ülemate abid, Saaskondade ülemad walitsustes, Merewäe wanemad käsukõrgetäitjad ohwitserid, 3-da järgu laewade diviisijoni ülema abi, 3-da järgu laewa komander, 3-da järgu laewade diviisijoni wanem insener,

- mehaniik ja wanem miini ohvitser,
 Peipsi laewastitu divisjoni staabi ülem,
 Peipsi laewastitu wanem insener-mehaniik, Peipsi
 suurtükilaewade wanem divisjoni suurtükioh-
 witser ja Peipsi laewastitu radio-ohwitser,
 2-se järgu laewa wanem ohwitser ja wanem navi-
 gatsiooni ohwitser, wanem suurtükiohwitser, wanem
 miiniohwitser, ruumi insener-mehaniik, turbini
 insener-mehaniik, roodu komander ja revident,
 Batarei torni komander,
 Merewäe epipashi komanderi abi, roodu koman-
 derid, õpekomando ülem,
 Kantseleide ülemad,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse ins-
 pektor,
 Rootside inspektor,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse uju-
 wate abinõude korraldaja Narwa jõel,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse ranna-
 walwe osakondade raioni ülemad,
 Megna saare komandantuuri insener-elektrit,
 Mere obserwatooriumi jünoptiku abi, astronoom ja
 mehaniik,
 laerewäe warustuse ameti üleüldise warustuse
 Mõdude ülem,
 Merewäe tehnilise walitsuse joonistuse büroo teh-
 nifere-konstruktor,
 Mer jõudude juhataja staabi komandant,
 Merewäe warustuse ameti miini, sõjariistade ja
 laskemoona ladude ülemad . . . wanem leitnant.
 6) 3-da järgu laewade divisjoni noorem insener-me-
 hanik, 2-se järgu laewa noorem navigatsiooni oh-
 witser, noorem suurtükiohwitser, noorem miini
 ohwitser, wahi insener-mehaniik, wahi ülem ja
 signali ohwitser, 3-da järgu laewa: wanem ohwit-
 ser, revident ja wanem mehaniik,
 4-da järgu laewa komander,
 Abjutandid Merejõudude juhataja staabis, walit-
 suste j. n. e.
 Kantseleide ülemate abid,
 Merewäe nooremad käskudetahtjad ohwitserid,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse
 mehaniker,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse
 rannawalwe osakonna raionide ülemate abid,
 Rannawalwe, sibe ja peastejaamade walitsuse sibe
 osakonna sideohwitser,
 Batarei mehaniik,
 Hüdrografia walitsuse hüdrograf, topograf ja
 sügawuse mõõtja,
 Mere obserwatooriumi hüdrometeoroloog, aeroloog ja
 revident,
 Batarei wanem ohwitser ja elektro-tehnik,
 Merewäe warustuse ameti üleüldise warustuse,
 ladu ülema abi ja kütte ladu ülem . . . leitnant.
 7) 3-da järgu laewa: wahi ülem, wahi ohwitser ja
 noorem mehaniik,
 4-da järgu laewa wahi ülem ja wanem mehaniik,
 Merewäe epipashi roodu ja komando noorem
 ohwitser noorem leitnant.

Rahwawäelaste perekondade toetamise seadus.

§ 1. Rahwawäelase perekonna liigetel on õigus riigi poolt toetust saada, sellest päewast peale, mil nende toetust wõeti wõi astus wäeteenistusse, kui nemad on töödimeetud ja nendel enesest ega ka rahwawäelasel per-konna ülewaltpidamiseks ei ole warandust ega muud fiskaletulekut.

Märkus: Rahwawäelase perekonna liigeteks loe-
 takse: 1) tema naine ja lapsed, 2) isitüd, keda rahwa-
 wäelane tegelikult ülewalt pidas enne sõjateenistusse
 wõtmist eht astumist, eht keda tema s. abuse järele on
 kohustatud ülewalt pidama, kui neil ei ole teist toetust.

§ 2. Isitüd alla 16 ja üle 60 aasta loetakse töö-
 wõimetuks.

Märkus: Kui rahwawäelase lapsed koolis käi-
 wad eht muus awalikus õpeasutuses haridust jätkawad
 eht ametit õpivad, siis saawad nad toetust kuni kooli
 eht õppimise lõpetuseni, ehtugi et nad üle 16 aasta
 wanad on.

§ 3. Töödimeetue üle otsustab maakonna- eht
 linnawalitsus, abitahtja elukohale rastaawalt. Raht-
 lastel korradel otsustab töödimeetuse üle maakonna-
 eht linnawalitsuse ettepanekul isäraline komisjon, mis
 koos seisab maakonna- ja linnawalitsuse esitajatest,
 maakonna ja linna ametnikkudest, arstidest, maakonna-
 walitsuse esitaja eesistumisel.

§ 4. Naine saab ka siis toetust, kui ta töödimeet-
 line on.

§ 5. Selle seaduse §§ 1, 2 ja 4 tähendatud toetusraha
 wäljaarwamiseks wõetakse aluseks riigiasutustes teeni-
 wate päewatöölise keskmine palg, mille järele puudust-
 kannatawatel rahwawäelaste perekondadel on õigus iga
 kuu kohta toetusraha saada järgmisel määral: ühel
 toetuse saajal $\frac{1}{2}$ kaheliikmelise perekonnaga töölise
 palgast. Kahel toetuse saajal $\frac{2}{3}$ kolmeliikmelise pere-
 konnaga töölise palgast. Kolmel toetuse saajal $\frac{3}{4}$ nelja-
 liikmelise perekonnaga töölise palgast. Neljal ja enamal
 toetuse saajal $\frac{4}{5}$ wiieliikmelise perekonnaga töölise
 palgast.

§ 6. Selleses § nimetatud rahasumma suuruse
 iga maatoha (raiooni) kohta eraldi määrab kindlaks
 komisjon, mis seisab koos töö- ja hooletandese, sõja-
 tööstus- ja rahaministeeriumi esitajatest.

§ 7. Selles seaduses määratud toetuse wäljaand-
 mist korraldab töö- ja hooletandeministeerium ning tema
 orgaanidena kohtadel walla-, maakonna- ja linnawalit-
 sused.

§ 8. Kõik need, kellel selle seaduse 1, 2 ja 4
 paragrafi põhjal õigus on riigi poolt toetust saada,
 annawad sellekohase palwe kas suusõnaliselt eht kirja-
 likult maal — kohalikule wallawalitsusele, linnas —
 linnawalitsusele, kes wiibimata asub andmete kogumisele
 selle seaduse §§ 1, 2 ja 4 tähendatud isikute üle, mis
 peab olema lõpetatud hiljemalt kahe nädala jooksul.

§ 9. Wallawalitsused ja linnawalitsused on kohus-
 tatud omal algatusel eelneses § nimetatud andmete
 kogumisele asuma ka siis, kui nende poole mitte sarnase
 palwega ei ole pöördud, nemad aga saawad teateid
 rahwawäelase perekonna raskest ainelisest seisukorrast
 kas miilitja läbi, naabritelt wõi mõnel muul teel.

§ 10. Wallawalitsus saadab wiibimata maakonna
 walitsusele sellekohase kawa järele toetusõiguslikkude rah-
 wawäelaste perekondade kohta puutuwad andmed ühes
 oma ettepanekuga, mida maakonnawalitsused wiibimata
 läbi waatawad ja toetuse andmise otsustawad eitawalt
 wõi jaatawalt. Linnas otsustab toetuse andmist linna-
 walitsus tema poolt kogutud andmete põhjal.

Linna- ja maakonnawalitsused saadawad jaatawad
 otsused toetuse saamise üle iga kahe nädala tagant kokku-
 wõetult töö- ja hooletandeministeeriumi hooletandese os-
 konnale, kes nende otsused kinnitab ja tarwiitub summad
 kohalikkudekse rentidesse saadab maakonna- ja linna-
 walitsuse nimele toetuse wäljamaksmiseks.

§ 11. Maakonnawalitfused saavad selle järele waldadesse nende perekondade nimekirjad, keda toetuse saajatels kinnitatakse. Walla- ja linnawalitfus annab toetuse-saajatels kinnitatud perekonna walmale liikmele ehk rahwawälalase naisele toetusraamatu, kuhu kirjutakse sisse abisaajate perekonnaliigete arw, nime, wanus ning kui palju nad igakuks ja kõi kokku abi peawad saama, — ministeeriumi poolt kinnitatud kawa järele.

§ 12. Toetust antakse wälja wallawalitfustest ning linnawalitfustest ühels kuuls ette. Toetuse wäljaandmise üle tehakse toetusraamatusse sellekohane märkus ning korraldatakse sellekohane raamatupidamine.

§ 13. Linna- ja wallawalitfused peawad toetuse-saajate perekondade koosseisu muutmise järele walmama. Miilitfale tehakse ülesandeks teatada kõigi sarnaste perekondade koosseisu muutustest kohalikule walla- või linnawalitfule, kes toetusraha wäljaandmist sellekohaselt parandab.

§ 14. Toetuse saajatel, rahwawälalaste perekonna liigetele haigemojades ja kogukonna teenistuses olewate arstide poolt antud arstiabi kulud wõetakse riigi kanda. S igemajas rawitsemise aja eest sõjawälalase perekonnaliikmele toetusraha ei makseta.

§ 15. Kõik toetuseandmise asjaajamise kulud kaetakse omawalitfuse summadest.

§ 16. Toetuseandmine kestab:

1. Üks kuu pärast rahwawälalase teenistusest koju tulekut, kui ta enne perekonna eest hoolitsenud.

2. Kuni rahwawälalasele või perekonna liigetele toetuse määramiseni rahwawälalase töödõimetuse või surma puhul.

§ 17. Selle seaduse mittetäitmise või rikkumise üle wallawalitfuse poolt wõiwad asjast huwitatud isikud kaebusi anda maakonnawalitfule, kuu selle wiimase ja linnawalitfuste peale kaebusi töö- ja hooletandeministeeriumi hooletande osakonnale wõib anda. Wiimase otsus on lõpulik. Edasikaebamisel määratakse kuujaline tähtaeg, otfufe kirjaltust teadaandmise päewast arwates.

Märkus: Selle seaduse põhjal antawad kaebused ja palwefirjad on margimaksust wabad.

§ 18. Maakonna- ja linnawalitfufe ülesandeid, mis selles seaduses ettenähtud, wõib maakonna- või linnawalitfufe otfufe põhjal nende hooletande osakonde peale panna.

§ 19. Selle seaduse maksmapanefuga kaotab sellekohane endise Wene riigi seadus oma maksuse.

§ 20. Rahwawälalaste perekondadele, kelle toetab enne 1. now. 1919. a. rahwawälalase on wõetud wõi astunud, hafatakse toetust maksma 1. now. 1919. a. alates.

Üleüldine osa.

Kaotused sõjas enne ja nüüd.

Dr. Gaston Bodart.

6

Wäljaminees oletusest, et ülejäänud 26 sõjakund Saksamaalt niisama palju weriseid kaotusi nõudsid, nagu esimesed 24 kundi, mis 29.196 surnud ja 58.699 haawatud ohwitseri andsid, wõime ütelda, et Saksa sõjawägi maailmasõjas on kaotanud:

60.000 ohwitseri tapetutena,

120.000 " haawatutena.

Wangi langenuid ja teadmata kadunud ohwitseride arwu suurendamine kahetõrdselt on sellepärast lubama-

ta, et Saksamaa kaotused wangide poolest sõja teisel poolel palju suuremad olid. Somme lahingus ja Verdun'i all kaotasid sakslased üle 100.000 wangi. Döpulahing 15. juulist kuni 10. nowembrini 1918 nõudis neilt üle poole miljoni wangi, teadmata kadunud juure arwamata.

Kui nüüd maailmasõjas tähele wõis panna, et ohwitserkonna kaotused surnutena absoluutselt palju suuremad, meeskonna kaotustega wõrreldes aga umbes samased olid, nagu endistes sõdadeski, siis ei wõi seda ometi mitte kõigi ohwitseriliikide kohta ütelda.

Kaotused kindralite ja staabiohwitseride poolest

olid absoluutselt küll wäga suured, nende ohwitseride suure arwu pärast, kuid relatiivselt, endiste sõdadega wõrreldes, olid need kaotused hoopis wäiksemad. See nähtus oleneb küll muutunud wõitluswiisist. Rõnelemata 17. ja 18. aastajaja sõdadest, kus juba 500 mehe kohta üks kindral wõitlusrinnast lahkus, on nüüd kõrgemate ohwitseride kaotused ka 19. aastajaja wiimaste suurte sõdadega wõrreldes hästi wäiksemad. Selle poolest on üksikute riikide sõjawägedes tuntawaid lahkiminekuid.

Saksa-Prantsuse sõjas 1870/71 oli sakslastel:

1 kindral surnud või haamatud 5000 surnud või haawatud mehe kohta,

1 staabiohwitser surnud või haawatud 320 wõitlusrinnast lahkunud mehe kohta;

prantslastel:

1 kindral 2000 tapetu ja haawatu kohta,

1 staabiohwitser 260 tapetu ja haawatu kohta.

Austrelased kaotasid 1859. aastal:

1 tapetud kindrali 3000 tapetu kohta,

1 tapetud staabiohwitseri 260 tapetu kohta,

1 haawatud kindrali 1700 haawatu kohta,

1 haawatud staabiohwitseri 370 haawatu kohta;

1866. aastal:

1 tapetud kindrali 6900 tapetu kohta,

1 tapetud staabiohwitseri 320 tapetu kohta,

1 haawatud kindrali 3700 haawatu kohta,

1 haawatud staabiohwitseri 370 haawatu kohta.

Preislastel kaotasid 1866. aastal:

1 tapetud kindrali 4200 tapetu kohta,

1 tapetud staabiohwitseri 170 tapetu kohta,

1 haawatud kindrali 3900 haawatu kohta,

1 haawatud staabiohwitseri 240 haawatu kohta.

Need wõrdarwud on maailmasõjas põhjalikult muutunud. Esimese kase sõjaaasta armustikkude põhjal kaotas:

Saksa sõjawägi:

ühe tapetud kindrali 20.000 tapetud mehe kohta, ühe haawatud kindrali 30.000 haawatud mehe kohta, ühe tapetud staabiohwitseri 1240 tapetud mehe kohta, ühe haawatud staabiohwitseri 2000 haawatud mehe kohta,

Austria-Ungria sõjawägi:

ühe kindrali 100.000 tapetud mehe kohta,

ühe staabiohwitseri 2000 tapetud mehe kohta,

ühe kindrali 100.000 haawatud mehe kohta;

ühe staabiohwitseri 2000 haawatud mehe kohta.

Austria-Ungria kaotuste wäljaarwamisel tarwitaime seni ilmunud ametlikkude aruannete andmeid. Nende järele on endine Denau-riik kaotanud 10 kindralit tapetutena ja 20 kindralit haawatutena. Teiste riikide kohta puuduvad veel ligemad andmed, kuid

Saksa kindralite ja staabiõhvitseride kaotused maailmasõjas

1. augustist 1914 kuni 1. oktoobrini 1916.

	Sahingus langenud ja haamadesse surnud	Sajgustesse surnud	Haawatud	Teadmata kadunud	Bongit langenud	Ühte'otku
M a a w ä e s :						
Kindralfeldmaršalid	—	1	—	—	—	1
Kindraloberstid	—	1	1	—	—	2
Jalaväe, ratsaväe ja suurtükiväe kindralid	1	4	4	—	—	9
Kindralleitnontid	14	14	20	—	—	48
Kindralmajorid	27	18	51	1	2	99
Oberstid (sollownitub)	72	21	109	1	2	205
Oberstleitnante (al.-polf.)	111	47	179	2	5	344
Majorid	504	100	911	32	24	1571
Summa	729	206	1275	36	33	2279
M e r e w ä e s :						
Admiralid	—	1	—	—	—	1
Viitse-admiralid	1	2	—	—	—	3
Kontz-admiralid	1	1	1	—	—	3
Merewäe kaptenid	7	3	3	1	5	19
Fregatt kaptenid	5	1	4	2	5	17
Korvetid kaptenid	15	2	11	5	8	41
Summa	29	10	19	8	18	84
Kogu summa	758	216	1294	44	51	2363

jeni avaldatud arvude põhjal võib juba kindlaks teha, et Wenemoa ja Prantsusmaa selles sõjas kõige rohkem kindralid on kaotanud. Võis ka tähele panna, et maadõber sõda kõrgemast väejuhatuselt rohkem ohvrid nõuab, kui positsioonisõda. Sellepolest on prantslaste rekordid üles seadnud, millest isegi Napoleoni sõjad üle ei saa. Nii kaotas Prantsuse kolonial-korpus Ardenni maadõber-lahingus 22.—25. augustini 1914 oma kolmest diviisi ülemast ja kuuest brigaadi-ülemast peaaegu kõik mõitlustunnast lahkunutena, nende hulgas kolm kindralit tapetutena.

Eht küll kõrgema ohvitserkonna kaotuste protsent, endiste sõjadega võrreldult, väiksemaks on läinud, on imelikult viisil siiski just kõige kõrgematel kohtadel seiswate kindralite hulgas kaotusi olnud. Nagu 1870. aastal (marschal Mac Mahon haawatud Sedani all, kindral Ducrot haawatud Billiers'i juures) on ka maailmasõjas kaks Prantsuse armeekomanderi haawata saanud, nimelt kindral Maunoury, Prantsuse 6. armee juht, 12. märtsil 1915 Champagnes ja kindral Gouraud, Prantsuse vägede ülemjuhataja Dardanellides, 30. juunil 1915. Preisi kindraloberst ja Saksa 1. armee ülemjuhataja v. Kluck sai 27. märtsil 1915 esimisel liinil Soissons'i all tervesti haawata. Wene Karewiar mee juht kindral Samjonow langes Tannenbergi lahingus 23. augustil 1914. Briti sõjavägede ülemjuhataja feldmarschal lord Kitchener sai 3. juunil 1916. „Sampshire“ peal hukka.

Suured olid väejuhtide kaotused ka haiguste ja kurnatuse järelduffel. On ju selge, et kindralid ja staabiõhvitserid, kes suuremalt osalt wanemas eas seiswavad, mitmeaastase sõja wintutustele mitte nii wastupidawad ei ole, kui aastate poolest nooremad ohvitserid. Sellepärast on surmajuhatumiste protsent kindralite ja staabiõhvitseride juures palju suurem kui nooremate ohvitseride juures. Saksa sõjavägi kaotas maailmasõjas sel moel kaks oma kõrgematest väejuhtidest: kindralfeldmaršalid wabaherra von der Goltzi, Türgi Fraki armee ülemjuhataja, kes 22. aprillil 1916 plektilise tüüpuse kätte suri, ja kindraloberst v. Moltke, kes traagilistes asjaoludes äkki suri.

Nagu von der Goltz, suri sõjataudi kätte ka kindral Maude, Briti vägede ülemjuhataja Mesopotamias ja ja Bagdadi ärawõitja. 1917. aastal suri oma ameti ohwriks kindral Gallieni, üks tähtsamatest Prantsuse organisaatoritest. Warsti peale sõja algust suri ühel wäewaatusel Prantsusmaal Inglise feldmaršal lord Roberts. Tähtsad Saksa väejuhatajad v. Zewel, v. Emmich, Giede, Fabeck surid sõja wintutuste järelduffel. Kaks Austria korpuskomanderi, Appel ja Ziegler, langesid sõj. taubide ohwriks.

Oli juba heldud, et meresõda mõrblemisi rohkem ohvrid nõuab kui maasõda. Sellepärast on ka merewäe ohvitserkonna kaotused wistawalt suuremad maawäe ohvitserkonna kaotustest, Kaks Saksa ja kolm Inglise admiralid langesid mõitluses. Prantsuse soomusrisitleja

„Leon Gambetta“ ja Italia draadnõugiti „Leonardo da Vinci“ hullminetel sai kunnagil korral ta üks admiral hulla. Sõja jooksul kaotasid keskrüügid oma mõlemad laevastikajuhid haiguse järelbujel, admiralid Bogh'i ja Haus'i.

Invaliidid.

Üks maailmasõja kõige tähtsamatest sotsiaalsest areldustest on lahilemra invaliidide küsimus. Sõjapõlvmetute invaliidide arvu hinnatise enamasti 2% peale haavatute kogusummast. Kui nüüd haavatute arvuks 21 miljoni võtame, sellest arvust 20% mitterõdelt haavatute kulul maha arvame ja 10% wange juure lisame (750.000 haavatult wangi langenut), siis saame umbes 350.000 haavatut sõjainvaliidi (2% 17,5 miljoni). Arvude najal on aga selgeks tehtud, et peale 2% sõjainvaliidi, kes enam mitugi-suguseks sõjateenistuseks kõlbulised ei ole, veel 80% täiesti tööpõlvmetuid, 10% osaliselt tööpõlvmetuid on, ühtekokku järelikult 20% haavatuid invaliide. Kesk-dest on üks osa raskesti haigeid, kes veel kaua haige-woodis peavad lamama, teine osa enam-wähem wigas-tatuid.

Et invaliidide arvust õiget pilti saada, peame 350.000 sõjapõlvmetu invaliidi hulka haavatute kogusummaist veel 8% = 1.400.000 täiesti tööpõlvmetut ja 10% = 1.750.000 osaliselt tööpõlvmetut arvama, nii et lõppude lõpuks 3.500.000 invaliidi saame.

On kindlaks tehtud, et 1,2% sõjapõlvmetutest invaliididest pimedaks on jäänud, see oleks umbes 4200 pimedat.

Maailmasõda oli kõige suurem sõda, mis seni maailmas üleüldse on peetud. Võitlejate hull oli siin suurem kui kõigis uuema aja sõdades ühtekokku. Kaotused inimeste poolest olid ka kõige suuremad, misjuga seid sõdade ajalugu üleüldse tunneb. Surmasaanute arv üffi on juba peaaegu Saksa-Austria elanikkude arvu suurune. Nagu rahwaste rändamine, Kolm-kümneaastane sõda ja Prantsuse revolutsioon pöördpunkte maailma ajaloos tähendavad, nii algab ka maailmasõjaga täiesti uus ajajätk rahwaste elus.

(Lõpp).

Seisuford meie wäerindadel.

(Alevaade sõjalisest tegemusest meie wäerindadel 12-19. detsembrini 1919. a.)

Karwa wäerinnal tungis waenlane minewa näbala jooksul suurte jõududega peale. Oks ja Fedorowa külade liinil Soome lahje ääres püüdis ta meie wäerinda läbi murda. Kõik läbimurdmise katsed olid marulise suurtükilulega ettevalmistatud. Suurem osa waenlase pommidest ei lõhnenud. Waenlase tarwitaks ka suurel hulgal gaasipomme. Kõigest hoojusest hoolimata warisefid waenlase katsed meie seisukohtade ees toktu. Waenlane jättis suure hulga surnuid maha.

Teisets waenlase pealetungimise peafihiks oli Sala — Dubrowka joon Karwa-Samburi maantee ja raudtee piirkonnas. See siht peeti waenlase poolt wahetpidamata ägeda suurtükilule all. Waenlane on Sala küla wastu Aleksandrowstaja Gorka ja Werino alla tats kuetokkiliist batareid üles seadnud. Peale ägedat suurtükilule, mis paiguti sakslaste tuleandumist Wene wäerinnal meele tuletat, fradab waenlane oma ahehitub ja ifegi kolonnid peale. Need ahehitub liiguvad wahetpidamata üksteise järel. Sellest waenlase pealetungimise wiisist wõib järeldada, et enamliste sõjawägede

juhtimates ringkondades Saksa ohwitserid tegewad on. Waenlase oli siin fird wüite eda: temal läks suurte jõupingutustega firda Sala küllasse firda tormata, kuid meie wastupealetungimisel löbdi ta sealt jäll: wälh, kus juures ta prants tagmes, meie kätte üht kuulipildujat ja wange jättes. Eht küll enamlased oma ülestufetes ja ajatirandufes seletawad, et nemid üle Eesti piiri tullid ei mõile, tojumid nad wiimastel päewadel firda suuremad jõudufid Uzdna mõisa, Priuschi ja Waski külade juure Krowa idalaldale. Siit on kõige lähem tee Korfi jaama, et meie wägedele seljataha pugeda. Paril korral tuli waenlane mitme polguga üle jõe, et Korfi firda edasi liituda, kuid wifati meie wahwate wägede poolt tagasi. 18. selle kuu päewal läks waenlasele jälle firda 7 polku Uzdna ja Waski külade wahel üle jõe saata, kuid meie wastupealetungimisel löbdi waenlane meie batareide tule toetufel juures jagadufes üle jõe põgenema. Meie kätte jäi palju wange, 3 kuulipildujat ja muud sõjasaaki.

Waenlane on Karwa wäerinnale kogunud 56 jala-wäe polku ja 2 ifeäralist saksa, f. o. umbes 36.000 titku. Polkude arv on päewpäewalt kaswanud, kuid titkude arv on peaaegu endifets jäänud: see on waenlase firda kaotufes tagajärg. Ara nähes, et ta meie wägesid kuidagi paigasti n hutada ei jõua, on waenlane wiimastel ööl kaugelastwatest suurtükifidest Karwa linna pommitanud, kus juures eraisituid furma on saanud.

Pihitwa sihil awalbas waenlane näbala jooksul rohkem aktiivust, ifeäranis Welse järwe ja Beltowa küla piirkonnas. Waenlane tungis kohati õige ägedalt peale, kuid ilma tagajärjeta: meie seisukohad on endifed. 14. detsembril katsus waenlane Widowisi ja Goloholnja külade peale tungida, aeti aga meie tulega laiali. Meie luuramiskäigul puhastati Korlõ ja Poddubje külad waenlaseft.

Ludendorffi sõjamälestused.

(Jõrg.)

17. septembril jõudis kindraloberst v. Gindenburg ühe osa staabiga Breslausse. Diime jälle tähtsal kohal sõjalisele koosõõbtamisele kutsutud.

Minu ife ifiisn juba 18. dal Neu-Sandec'i, kus Austria armee peakorter asus. Sõit sinna wiimase il-maga pakkus mulle uudist. Ülem-Sileesia oma kõrge kultuuriga oli mulle seni wõõras. Galitsias õppifin Europa kõige mahajäetumad maad tundma ja sain aianu Poola majapidamifist. Ifeäranis mahajäänud oli Galitsia juut, wael mahajäänud kui tema usu- ja suguwend Poolamaal. See ei ole mitte üffi selle rahwa fiiid, waid ka tema walitsejate fiiid.

Neu-Sandec'is ilmuifin ertshertfog Friedrichi juure. See oli sooja Saksa fuidamega ja puhos-sõjamehe-liste tundmufestega mees. Mõiten austufega tema peale taqasi. Austria sõjawäe operatfioonide waim- line juht oli kindral v. Conrad, tark, waimlifelt ife-äranis painduw ja wäljapaistew kindral. Tema oli haruldase mõtterikkufega wäejuht ja andis Austria sõjawäele alati uut tõejuudu. See jääb tema jää-dawaks teenufeks. Austria sõjawägi ei olnud aga tu-gew küllalt tema jugeid kawatufusi igal ühfikul juhtu-mifil teostama. Sõjawäe eest oli rahu ajal liiga wähe hoolt kantud. Ta jäeti päris hooletufse ja tal ei olnud oma kodumaal feda lugupidamist, mis tegu-dele kohustab, nagu feda meie sõjawäel Sakhamaal oli. Frondi ohwitserikorpuse tuum, mis rahwuslistes

täiides sõjaväge koos hoidis, oli juba langenud. Mis pärast veel järel oli, jättis paljudes kohtades väga palju soowida üle ja ei olnud enam kiriks sõjaväele. Ka tubli ja wapper soldatite sugu oli lahinguwäljadele jäänud. Austra sõjavägi oli koguni täis matatud kui Saksa oma. Kindral v. Conrad ei hinnanud meie rahuaegset wäljahirimist kõrgesti. Müüd tunnistas ta end minule awalikult meie põhimõtete poolehoidjaks. Nimelt, ütles ta, ei jõutamat küllalt rihku panna kõige selle peale, mis distsipliini kinnitab. Austria kindralstaap ajas liiga palju teooriat ja oli wäeteenistusele mõõras. Liiga palju anti ülevalt käsutusi ja suruti maha igasugune rööm iseisiksuse tegewuseks. Hästi wäljaarendatud oli etapiasjandus, kuid see neelas määratuna hulga ohwitseri.

Minu wahetord kindral v. Conradinga jäi alati rahuloldawaks. Iseäranis hästi mõjus, kui meie wahel tohtu saime. Wahel oli mul tundmus, nagu oleks Austria fideohwitser, kes minu staabis wiibis, mitte ainult tõerasu teatanud, waid ka tühja juttu. Lepingusolema riigi fideohwitseril on iseäranis tähtis ülesanne täita. Ta wõib kõrgesti kahju tuua. Sellepärast peab ta läbi ja läbi kindel isik olema.

Harutati mõõdaläinud ja eelseiswaid operatsioone. Austria sõjavägi oli oma taganemisel mitte ainult Sani, waid ka Wislofast üle läinud. Ta seisis nüüd oma rohkele kui 40 diwiisiga Karpaatide ja Weitseli wahel, Wislola läänekaldal. Mulle oli arusaamata, kuidas nii suurele wäele seal ruumi leidus. Suured wangide kaotused, milledest pärast kuulsin, andsid mulle selle kohta seletust. Austria armee oli hirmsasti kannatada saanud. Oli suur julgus kindral v. Conradinga poolt, et ta Saksa toetuse ootel oktoobri algul uuesti otsustas peale tungima hakata, ta siis, kui Austria sõjavägi Wene rõhu all esialgul veel rohkem taganema oleks pidanud.

9. armee kattis juba oma rännatuga austerlaste põhjatiiva wõimaliku ümberhaaramise wastu. Ta pidi kõigepealt Austria wäe kõrgusele jõudma ja siis ühes sellega põhjapool Weitselit edasi liikuma. Ühendatud wäed pidid wenelastele kallale tungima, kus nad nende peale sattusid. 9. armee pidi sellejuures teraselt oma kaitseta pahemat tiiva ja lahtist pahemat külge filmas pidama.

Wene poolt seisid laias, lääne poole awatud Weitseli loogas seni ainult mõned ratsawäe diwiisid ja tüübrigadid. Need wäeosad ei suutnud talistada, et Saksa piiriwalwe end Poola pinnal kindlustas ja Wohrschi landwehri korpus põiki läbi Poolamaa üle Radomi Weitseli ääre marssis ning siin, põhjapool Sani juud, jõest üle läks. See korpus oli Austria armeele veel enne selle lüüasaamist idapool jõge kae ulatanud.

Wene sõjaväe määratu hull seisis veel idapool Sani, ainult nõrgad osad seisid läänepool seda jõge. Ida-Preisimaal lööb Wene wäeosad seisid Narewi ülemisel jooksul ja Njemeni ääres. Siberi korpused ei olnud veel kõik Wene läänepiirile jõudnud, osalt olid nad veel raudteel. Need korpused olid iseäranis tublid ja tegid meile palju muret.

Oli tibe pettumus, et meie diplomaatidele korda ei läinud Jaapanit meie waenlaste hulgast ära hoida. See oli selle meie õnnetu politika järel, mis meid Shimonosoki rahu järel 1895. aastal Wenemaa eest kaotanud tulest wälja laskis tuua ja Jaapanit talistas Port-Arturi oma alla wõtmasi. Wenemaa ei ole meile selle eest kunagi tänulik olnud, Jaapanis aga on see

meile lõpmata palju kahju teinud. Jaapanil oli õigus mitte aru saada, mis kogu meie tema nõrgendamiseft saime. Ultimaatum, mis Jaapani walitsus meile augustis 1914 tegi, olla sõnasõnalalt saarnane olnud meie ultimaatumile 1895. aastast. Meie kõneletime siis Port-Arturi tagasiandmist, jaapanlased nüüd Kianshou tagasiandmisest. Jaapanlased ostawad kätte maksta!

Edasiste operatsioonide asjus tuli oodata, et Wene wägi Austria wäele järele tuleb, kõigist edasiliikumise raskustest hoolimata. Temale oli ruum Sandomiri ja Krakau wahelisel Weitseli joonel dieti kitsas. Ungarisse sisetungimise peale ei wõinud ta veel mõelda, ta oleks põhjapool Karpaatidest lööb wõinud saada. Oli kindlasti arwata, et wenelased ka allpool Sani juud edasi tungiwad. Kui suurte jõududega ja kui laiast, see oleks peaaesjalikult sellest, kas neil Saksa jõudude ümberpaigutus teada oli ja kuidas nad oma lüüasaamist Ida-Preisimaal hindasid.

Tõepoolest tui wenelane ainult õige ettemaatlikult üle Sani, Przemysli ümber piirates. Njemeni ääres täiendas ta enne oma wägesid. Riipea aga, kui ta Saksa edasitungimise üle selgusele oli jõudnud, toonud ta kõik oma jõud, ta märskelt pärale jõudwad Siberi korpused, suurewõimuliseks edasitungimiseks üle Weitseli, Warsawist ülespoole kuni Sani juuni.

(Järgneb.)

Segateated.

Sõjaringkonnakohtu istumisel

17. stp. oli järgmine asi arutusel:

D'upatsioonid wõimude ajal märtsi kuul 1918 ilmus Eesti rahwawäkke kaardi-husaari polgu staabi-rittemeistrina Adolf Rosenberg. Tema oma sõnade järele pidi ta kõige wanem Eesti ratsawäe ohwitseride seas olema, sest ta olnud Wene wäes olles rittmeisteri aukraadi saamiseks ette pandud. Tema suwõnaliste seletuste ja mõnesuguste dokumentide põhjal ülendati ta Eesti sõjaväes polkownikuks ja nimetati Eesti ratsapolgu ülemaks. Pärast, kui Eesti sõjavägi okkupatsioonid wõimude poolt laiast saadeti, kodus ka polkownik Rosenberg filmapiirilt ja ilmus uuesti alles pärast Saksa okkupatsioonid wõimude langemist. Hiljemini määrati polk. Rosenberg staabi juure käskude täitjaks ohwitseriks ja tehti temale kohuseks muu seas ka distsipliini järel walwata ohwitseride kui ka rahwawäelaste seas. Selles ametis näitas polkownik Rosenberg suurt agorust üles, oma wõimu kõrgema kraadini terwitades. Ahel juhtumisel Tartus, kus ta mõned ohwitserid ilma põhjuseta oli areteerinud, pöördus ohwitseride kogu kui ka feldtkonna tähelepanek tema peale. Routi tema wäljajetmist ohwitseride kogu. Tulid ka teateid, mis lahtlust tema aukraadide kohta äratasid.

17. webruaril s. a. andis polkownik Rosenberg oma ülemisele enese kogu teatud teenistuselehe siise. Selle teenistuselehe läbiwaatamisel leidis komisjon, et polk. Rosenbergi teenistusekäit kahlaselt kiire on olnud. Teiti ka palju misilisi fatte, mis Wene wäes wana korra ajal täiesti wõimatud olid. See teenistuseleht purnus ka ühe ohwitseri näppu, kellega Rosenberg seisis 1. juunil 1916. a. Irkutski lipnikukooli oli lõpetanud. Ohwitser oli üllatatud, kui teenistuselehes ei leidnud mingisugust märkust mainitud kooli lõpetamise kohta, waid selle asemel lugesi, et Rosenberg juba 1909. a. lipniku eksami ära oli teinud ja mõni aasta peale selle ka korneti eksami ratsakoolis.

Ohvitser saatis selle kohta oma ülemusele raporti, mille põhjal ka uurimine toime pandi Rosenbergi auksaadide selgitamiseks. Leidus ka veel teisi tunnustajaid, kellega Rosenberg ühes Irutski lipnikukooli oli lõpetanud. Leidus ka tunnustajaid, kes teda detsembril kuul 1917. a. al-leitmandina olid näinud.

Nende andmete põhjal võeti Rosenberg septembri kuul s. a. vahel alla ja asi anti sõjaväe kohtu-uurija kätte.

Seluurimisel esimesel ülekuulamisel Rosenberg end st.-rittmeisteri auksaadi omandamises süüdlaselt ei tunnistanud. Et ta aga kohtu-uurija juures mitmete juristide küsimuste peale vastust ei teadnud anda, võttis ta oma efiialgse tunnustuse tagasi, ennast st.-rittmeisteri auksaadi omandamises süüdlaselt tunnistas.

Kohtu istumisel 17. sp. salgas polkownik Rosenberg uuesti oma süüdi ja vüüdis end nõrgameelselt simuleerida. Kohtutusse kutsutud eriteadlased arstid Dr. Kügelgen, Dr. Friedenthal ja Dr. Hirsch tegid selgeks, et kohtualune vaimuhaige ei ole, vaid täiesti vustamisewõimuline on. Kohtusse kutsutud tunnustaja 1. kaardi-hüsaari polgu polkownik Seidlich tõendas, et polkownik Rosenberg kunagi selles polgus ohvitserina teeninud ei olla. Ei ole ka polgu ülemaks würst Urusfow olnud, kelle allkirjaga st.-rittmeisterile Rosenbergile isikutunnistus sealt polgust välja on antud.

Nende tunnustuste põhjal leidis kohus polkownik Rosenbergi süüdi olevat waledokumentide abil st.-rittmeisteri auksaadi omandamises ja mõistis tema kõigi isearaliste õiguste kaotamisega ühelt aastaks wangiroodu.

Toimetusele tulnud kirjad.

Wäga austatud „Sõduri“ toimetust!

Balun Teie aumääril lehes minu järgmistele ridadele ruumi anda:

Sõduri 38 numbris on kirjatükk ära trükitud peal kirja all „Kuidas üks ohvitser oma kohuseid ifamaa vastu täidab“.

Selles kirjatükis püütakse näidata, et minu poeg leitnant Kirchoff pidawat enast ifamaa kaitsemisest kõrwale hoidma. Minu nimetatud poeg on praegu tuleliinil ja seepärast, arwatavaste, ei saa ta enast sülesõja vastu kaitseada. Et poja kaudu asi ka minusse puutub, siis olen junnitud tema kaitseks mõned riad kirjutama.

Et minu poeg leitnant Kirchoff enast mitte ifamaa kaitsemisest eemale ei hoi, paistab juba sellest selgesta välja, et ta ilma mobilisatiori ootamata wabatahiliselt Eesti rahwawäkke astus, kus temal, lahingus olles, kahte torda ifegi auto puruks on lastud, mille juures ta ise tõd

wigastada, aga teised autos olijad surma on saanud. See asjaolu näitab, et minu poeg julgelt on surmale filma waatanud. Kui nüüd saadud wigastuse ja üleelatud nerpipingutuse tagajärjel minu poeg wahel ramwitfujel pidi olema, siis ei saa seda temale ju mitte süüks anda.

Sõduri nr. 38 kirjatükki lugedes tuleb küsimine keele peale, kuidas wõib kirjatükikirjutaja staabist teateid, mis saladuses peatfivad olema, välja saada ja, kui kirjatükis avaldatud teated õiged peatfivad olema, miks ei ole siis minu poeg kaelatkohtulitule wastutusele wõetud. Seni, kui poja kohta ei ole kohus oma otfust annud, ei peats sarnased kirjatükid mitte ajalehtedes lubatud olema, sest nad kõigutawad asjata ohwitseri autorideti sõdurite, kui ka teiste ohwitseride ees, mis ühtlasi sellega ka sõjaväe disfiipliini langetawad, sest wõib arwata, kuidas täidawad sõdurid ohwitseri kästufid, kellest nii alatumalt kirjutatafse. Minu teada on minu poeg leitnant Kirchoff alati, kõige sõja aja kestmufel, südilt ifamaa kaitseks wäljaastunud ja seepärast on asjata teda süüdistada. Wõib olla, et ülemalnimetatud kirjatükiga minu poja kallale tippumine on sellepärast ette wõetud, et temal sahjatõlaga perekonna nimi on, kuid nime pärast kedagit hatata mudaga loopima, oleks ülekohtus. Nagu eespool üteldud, on minu poeg lahinguwäljal rasketest wõitlustest osa wõtnud. Kas on aga seda ka Sõduri kirjatükikirjutaja A. L.? Kerge on sooja ahju taga olles teije peale jule ja tindiga muda loopida, kuid aga mitte nii kerge ei ole were ja tinaga liinil olles, ifamaad kaitseada. A. L. püüab omast kirjatükis minu poega ka selles mustata, et see mitte õige kirja wiisist Eesti keelsest raportit ei mõistwat kirjutada. Kuid ka see hoop on waga nõrk, sest inimene, kes mitut teelt mõistab — minu poeg mõistab neid kõigewähemalt neli — ei wõi ju kõiki kõiges peenjustes ofata. Ifegi ifitud, kes peale oma ema keele teija keelele ei ofka, teewad omast emakeeles kirjawigafid. Kuidas wõiks siis nõuda inimeselt, kes teistes keeltes on hariduse saanud, selle keele täiesti mõistmist, milles enim haridust ei ole antud. Et enimalt Eesti keelseid foolifid linnas ei olnud, see ei ole ju minu poja süü.

Nii siis Sõduri nr. 38 ülemalnimetatud kirjatükk on täieste asjata kirjutatud.

Õdige austufega S. R. Kirchoff.

Tallinnas, 12. detsembril 1919 aastal.

Toimetuse järele sõna. Amaldame selle kirja muutmata. Rahjuts ei lükka autor ühtegi neist faktidest ümber, mis A. L. on awaldanud. Ta pahandab ainult, et A. L.-il wõimalik on olnud staabist teateid saada, mis saladuses peatfivid olema. On küll waga küsitaw, kas siin warjamisega disfiipliini teenitud oleks. Meie arusaamise järele on ülemaaltoodud kiri küll täiesti asjata kirjutatud.

Wastutaw toimetaja: kindralstaabi polkownik Niin.

Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

„Sõduri“ tellimine 1920 a. peale on awatud.

Tellimise hind:

1 aasta peale:	40 marka
1/2 „ „	20 „
1/4 „ „	10 „

